

Determinanty výchovy

Přednášející: Doc.PhDr. Stanislav Střelec, CSc.

Základní studijní literatura:

Svobodová, J., Šmahelová, B. Kapitoly z obecné pedagogiky. Brno: MSD, 2007.
ISBN 978-80-86633-81-7.

Šmahelová, B. Nástin vývoje pedagogického myšlení. Brno: MSD, 2008. ISBN 978-80-7392-040-1.

Determinace – 1.vymezení – určení pojmů,
2.stanovení vývojového směru,
3.vztah mezi určujícím a určovaným.

Determinovat – určit, vymezit, předurčit, označit
vlastnostmi,....

Výchova – proces vzájemného působení na osobnost člověka s cílem dosáhnout pozitivních změn v jeho vývoji.

Různá pojetí výchovy – ovlivnění :

- sociokulturními podmínkami,
- odlišnými koncepcemi pojetí člověka,
- akcentací jednotlivých stránek výchovného procesu.

Pojetí výchovy - výchova jako:

1. Plně řízený proces ovlivnění nehotového člověka pedagogem nebo institucí, naplněný snahou podřítit jej normám společnosti („model pedeutologický“)
2. Proces akcentující úlohu samotného vychovávaného jako subjektu vlastního formování s výrazným podílem osobnosti na vlastním utváření („model pedocentrický“)
3. Proces akcentující interakci mezi učitelem a žákem; účinnost výchovy je závislá na míře interiorizace výchovných vlivů vychovávaným jedincem, jeho otevřenosti pedagogickému působení, adekvátní

jeho zkušenosti a potřebě zdokonalovat se („m. integrující- vyvážený“)

V moderním pojetí je výchova chápána především jako proces záměrného a cílevědomého vytváření a ovlivňování podmínek umožňujících optimální rozvoj každého jedince v souladu s individuálními dispozicemi, stimulujících jeho vlastní snahu stát se autentickou, vnitřně integrovanou a socializovanou osobností.

Vnitřní a vnější faktory (podmínky) vývoje člověka

Vnitřní: - vrozené a zděděné dispozice (předpoklady druhové, rodové, individuální (genotyp)

fenotyp

Vnější: - prostředí - zejména společenské
- výchova

Otázka – „ Je možné přesně nebo alespoň přibližně vyjádřit v kolika procentech je vývoj dítěte ovlivňován faktory dědičnosti a vedle toho výchovou a vlivy prostředí ?“

Přecenění, podcenění a vyvážené ocenění jednotlivých vývojových faktorů:

- teorie samovývoje (člověk se už rodí básníkem, vědcem, virtuosem nebo zločincem, tulákem, prostitutkou („ pedagogický pesimismus“ - „vychovatel se může snažit sebevíc, proti vnitřním faktorům vývoje člověka mnoho nezmůže“ ,.....)
- „ Dejte mně tucet dětí a možnost zcela usměrňovat jejich prostředí a já vám z nich udělám, co si budete přát: vědce, komisaře, profesory nebo zločince.“ 1919- J.B.Watson („pedagogický utopismus“)
- „ pedagogický realismus“ - je v něm optimismus, který se opírá o význam vnějších faktorů vývoje člověka, ale

reálný, respektující hranice, vymezené vrozenými a dědičnými předpoklady pro vývoj jedince.

Děkuji Vám za pozornost !